

64

ET - TEGABUN / SAMOOBMANA
OBJAVLJENA U MEDINI, IMA 18 AJETA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ
 بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ
 فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ ۝ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۝ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلَنُونَ ۝ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

"Allaha slavi (i veliča) ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji. Njemu vlast i Njemu pohvala pripada; On sve može!" /1/ "On je Onaj Koji vas stvara, pa ima od vas i nevjernika, a ima od vas i vjernika. Sve što vi radite Allah dobro vidi." /2/ "On je nebesa i Zemlju s Istinom stvorio i On vama obličje daje i likove vaše čini lijepim, i k Njemu je povratak." /3/ "On zna šta na nebesima i na Zemlji postoji i zna šta krijete i šta pokazujete! Allah savršeno zna šta grudi kriju." /4/

Ova sura je posljednja na čijem se početku slavi i Allah, dž.š., a ranije je već nekoliko puta bilo riječi o tome da stvorenja hvale svoga Stvoritelja i Gospodara, stoga Uzvišeni kaže: **"Njemu vlast i Njemu pohvala pripada"**, tj. upravlja svim što je stvorio i hvaljen je za sve što je stvorio i odredio da postoji. **"On sve može"**, tj. ono što hoće - biva, bez ikakve zapreke, smetnje; a što neće - to ne može egzistirati.

"On je Onaj Koji vas stvara, pa ima od vas i nevjernika, a ima od vas i vjernika", tj. On je stvorio vas sa ovim osobinama i to od vas hoće, pa je nužno postojanje pravovjernih i nevjernika, ali On zna onog ko zaslužuje uputu, a ko zabludu.¹ On je

svjedok postupaka Svojih robova i nagradit će ih za njih punom nagradom. Zbog toga Uzvišeni kaže:

"Sve što vi radite Allah dobro vidi." Potom Svevišnji ističe:

"On je nebesa i Zemlju s Istinom stvorio", tj. s mudrošću i pravičnošću, **"...i On vama obličje daje i likove vaše čini lijepim"**, tj. vaš je izgled lijepim učinio, kao što na drugom mjestu Uzvišeni kaže:

"O čovče, zašto da te obmanjuje to što je Gospodar tvoj plemenit, Koji te je stvorio, pa učinio da si skladan i da si uspravan, i kakav je htio lik ti dao." (82:6-8) "...i k Njemu je povratak", znači povratak i konačno boravište kod Njega je. Potom Uzvišeni daje do znanja da On zna sve što postoji:

"I Allah savršeno zna šta na nebesima i na Zemlji postoji i zna šta krijete i šta pokazujete; i Allah savršeno zna šta grudi kriju."

أَلَمْ

يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَمَا قَالُوا بِإِلَّهِمْ وَهُمْ عَذَابُ
 إِلَيْهِ ۝ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ
 يَهْدُونَنَا فَكُفِرُوا وَتَوَلَّوْا ۝ وَأَسْغَى اللَّهُ وَاللَّهُ عَنِّي حَمِيدٌ ۝

"Zar do vas nije doprla vijest o onima koji još davno nisu vjerovali, pa su kobnost postupka svoga iskusili - a još ih i kazna bolna čeka." /5/ "Zato što su govorili kad su im poslanici njihovi jasne dokaze donosili: 'Zar da nas ljudi upućuju?' Pa nisu vjerovali i okretali su se; a Allahu nije niko potreban, Allah nije ni o kome ovisan, On je jedini hvale dostojan!" /6/

Uzvišeni obavještava o upozorenjima i žestokim kaznama koje su snalazile prošle narode zbog suprotstavljanja poslanicima i što su istinu koja im je došla lažnom smatrali. Allah, dž.š., kaže:

"Zar do vas nije doprla vijest o onima koji još davno nisu vjerovali", tj. vijest o njima i njihovim postupcima. **"Pa su pogubnost postupka svoga iskusili"**, tj. beskorisnost svojih laži i zlu kob svojih djela iskusili su kroz ovosvjetsku kaznu koja ih je snašla. **"A još ih i kazna bolna čeka"**, tj. na budućem svijetu, uz ovu kaznu na ovom svijetu. Kao razlog tih kazni Uzvišeni ističe: **"Zato što su kad su im poslanici njihovi jasne dokaze donosili"**, tj. uputu, argumente, i uvjeravanja

"...govorili: 'Zar da nas ljudi upućuju?'" Oni smatraju nevjerojatnim da je poslanstvo povjereno

⁺ Objavljena nakon sure "Et-Tahrim".

¹ On zna onog ko je uočio razliku između upute i zablude na osnovu argumenata Mudrog Zakonodavca, pa je nakon promišljanja, razumijevanja i spoznavanja osobenosti ovoga izabrao jedno. Time postaje odgovoran za ono što je sebi za uvjerenje odabrao bez obzira

bilo ono ispravno ili neispravno: "Onome koji udjeljuje i bogobožan je, i ono najljepše smatra istinitim, njemu ćemo put dobra olakšati; a onome koji tvrdi, i osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim, njemu ćemo put zla olakšati." (92:5-10)

ljudima i da oni mogu biti upućeni posredstvom ljudi koji su kao i oni,

"Pa nisu vjerovali i okretali su se", tj. poricali su istinu i ustegnuli su se od njenog sprovođenja u praksu, **"Allah nije ni o kome ovisan, On je jedini hvale dostojan!"**

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَرَبِّيَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ
بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾ فَاتْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّوْءُ
الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ نَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ
ذَلِكَ يَوْمَ التَّغَابُنِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَعَمِلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبَشِئِ الْمَصِيرِ ﴿١٠﴾

"Nevjernici misle da neće biti oživljeni. Reci: 'Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa ćete o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni!', a to je Allahu lahko." /7/ "Zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova i u svjetlo koje objavljujemo, Allah dobro zna ono što vi radite." /8/ "Na Dan kad vas On sakupi, na dan Zbora, to je dan Samoobmane. Ko bude vjerovao i dobra djela činio, On će mu prekriti loša djela njegova i uvest će ga u dženetske bašče kroz koje rijeke teku, u njima će vječno i zauvijek boraviti. To će uspjeh veliki biti!" /9/ "A oni koji nisu vjerovali i koji su ajete Naše poricali, bit će stanovnici u vatri; u njoj će vječno ostati, a to će užasno mjesto biti, gdje će skončati!" /10/

Uzvišeni govori o nevjernicima, idolopoklonicima i ateistima koji misle da neće biti proživljeni:

"Reci: 'Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni', tj. bit ćete zasigurno obaviješteni o svim svojim djelima, važnim, ali i mizernim.

"A to je Allahu lahko", tj. lahko Mu vas je proživiti i nagraditi. Ovo je treći ajet u kojem Allah, dž.š., naređuje Svome Poslaniku, s.a.v.s., da se zakune Svojim Gospodarom da će se proživljanje, doista, dogoditi. Prvi je 53. ajet sure Junus, drugi 3. ajet sure Sebe, a treći je ovaj:

"Nevjernici misle..." Potom Uzvišeni kaže: **"Zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova i u svjetlo koje objavljujemo",** tj. Kur'an. **"Allah dobro zna ono što vi radite",** tj. ništa od vaših djela Mu nije skriveno. **"Na Dan kad vas On sakupi, na dan Zbora, a to je Sudnji dan."**

Jevmul-džem' nazvan je tako jer se u njemu sastaju prve i potonje generacije čovječanstva na istom mjestu, sve će ih Prozivatelj čuti, a pogled obuhvatiti, kao što Uzvišeni kaže:

"Reci: 'I drevni i kasniji u određeno vrijeme, jednog određenog dana bit će sakupljeni.' (56:49-50)

"To je dan Samoobmane." Jevut-tegabun je, po riječima, Ibn-Abbasa, jedno od imena Sudnjeg dana u smislu da će stanovnici Dženneta "izigrati" stanovnike Džehennema i tu sintagmu on objašnjava riječima Svevišnjeg:

"I ko bude vjerovao i dobra djela činio, On će mu prekriti loša djela njegova i uvest će ga u dženetske bašče kroz koje će rijeke teći; u njima će vječno i zauvijek boraviti. To će uspjeh veliki biti! A oni koji nisu vjerovali i koji su ajete Naše poricali, bit će stanovnici u vatri; u njoj će vječno ostati, a to će užasno mjesto, gdje će skončati, biti." Ovo je već nekoliko puta komentirano.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ
إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾
وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ
الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

"Nikakva nevolja ne pogađa osim s Allahovom dozvolom! A ko u Allahu vjeruje, On će uputiti njegovo srce, a Allah sve dobro zna." /11/ "I pokoravajte se Allahu i Poslaniku Njegovu; a ako se okrenete, pa na Našem Poslaniku samo jasna obznana je!" /12/ "Samo je Allah Bog, i neka se vjernici samo u Allaha pouzdaju!" /13/

Uzvišeni daje do znanja da

"nikakva nevolja ne pogađa, osim s Allahovom dozvolom!", tj. Njegovim naređenjem, odredbom i voljom. U suri "El-Hadid" o tome se kaže:

"Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi, to je Allahu, uistinu, lahko." (57:22) Potom Svevišnji ističe:

"A ko u Allahu vjeruje, On će uputiti njegovo srce, a Allah sve dobro zna." Onom koga zadesi neka nevolja pa da bude svjestan da je

ona na osnovu Allahove odredbe i određenja, te se smiri i pribere i preda se Allahovoj odredbi, Allah, dž.š., njegovo će srce uputiti i dat će mu kao naknadu za ovosvjetske koristi koje su ga mimoišle uputu u njegovu srcu i čvrsto istinsko vjerovanje; te za ono što mu je oduzeo dat će mu kasnije isto ili veće dobro. U vjerodostojnom hadisu se kaže: (448) "Čudan li je slučaj vjernika; što god mu Allah, dž.š., odredi - njemu je dobro. Ako ga zadesi kakva nesreća, strpi se i bude mu dobro, a ako naiđe sreća, zahvali Allahu i opet mu je dobro. To je mogućnost samo pravovjernog."

"...i pokoravajte se Allahu i Poslaniku Njegovu." Ovo je naredba pokornosti Allahu, dž.š., i Njegovu Poslaniku u svemu onome što su nam propisali, bez obzira bila to naredba ili zabrana, a potom Uzvišeni konstatira:

"A ako se okrenete, pa na Našem Poslaniku samo jasna obznana je", tj. ako se sustegnute od prakticanja Poslanikovih zahtjeva, pa njihova je obaveza samo da dostavi, a vaša je obaveza da budete poslušni i pokorni. Zatim Svevišnji apostrofira:

"Samo je Allah Bog, i neka se vjernici samo u Allaha pouzdaju!" Allah, dž.š., objašnjava da je On jedan i da je samo On utočište svemu, da nema božanstva osim Njega te, shodno tome, zahtijeva da se samo on drži Bogom odnosno da Njega smatraju jedino dostojnim obožavanja, da se na Njega oslanjaju, kao što je na drugom mjestu rečeno:

"On je Gospodar istoka i zapada nema boga osim Njega, i Njega uzmi za zaštitnika." (73:9)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَنْ أَرْوَحِكُمْ وَأَوْلَادَكُمْ وَعَدْوَاكُمْ
فَأَحْزَرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّوْا وَتَغَفَّرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥﴾
إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ كُفْرَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَأَتَقُوا
اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ
وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّ نُزُولَ اللَّهِ قَرَضًا
حَسَنًا يُضَعِفُهُ لَكُمْ وَيُغْفِرُ لَكُمْ وَاللَّهُ شَاكِرٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَلَيْهِ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَرَبِيِّ الْحَكِيمِ ﴿١٨﴾

"O vjernici, među ženama vašim i djecom vašom, doista, imate neprijatelja, pa ih se pričuvajte! A ako preko toga prijedete i opravdanje prihvatite i oprostite, pa i Allah prašta i milostiv je." /14/ "Imanja vaša i djeca vaša samo su iskušenje, a u Allaha je nagrada velika." /15/ "Pa Allaha se bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se i udjeljujte za svoje dobro. A oni koji budu sačuvani gramzljivosti i tvrdićluka, bit će ti koji će uspjeti." /16/ A ako Allahu lijep zajam date, On će vam ga uvećati i oprostiti će vam, jer

Allah je zahvalan i blag." /17/ "Poznavalac je nevidljivog i vidljivog svijeta, Silni i Mudri." /18/

Uzvišeni ističe da među suprugama i djecom ima neprijatelja svojim muževima i očevima, u smislu da će ih oni zabaviti od dobrih djela, kao što Allah, dž.š., kaže:

"O vjernici, neka vas imanja vaša i djeca vaša ne zabave od sjećanja na Allaha. A oni koji to učine, pa ti su, sigurno, gubitnici." (63:9) Zbog toga Allah, dž.š., u predmetnom ajetu kaže: **"Pa ih se pričuvajte!"**, tj. zbog svoje vjere. Mudžahid u vezi s ajetom

"...i među ženama vašim i djecom vašom, doista, imate neprijatelja", kaže da je čovjek često primoran prekidati rodbinske odnose, griješiti prema svome Gospodaru i zbog velike ljubavi prema njima ne može a da im ne udovolji. Ibn Ebi-Hatim prenosi da je neko pitao Ibn-Abbasa o gornjem ajetu, a on mu rekao: "To su ljudi koji su islam primili još u Meki i zaželjeli doći Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ali su ih njihove supruge i djeca odbili pustiti. Pa kada su konačno došli do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vidjeli su ljude podučene vjeri i htjeli su kazniti žene i djecu, pa je Allah, dž.š., objavio:

"A ako preko toga prijedete i opravdanje prihvatite i oprostite, pa - i Allah prašta i milostiv je." (Hadis prenose Ibn-Džerir, Et-Taberani i Et-Tirmizi, koji ga smatra hasen sahihom.)

"Imanja vaša i djeca vaša samo su iskušenje, a u Allaha je nagrada velika", tj. imovina i djeca su iskušenje, ispit i test Allahov, dž.š., Njegovih stvorenja da bi se saznalo ko će Mu biti pokoran, a ko će Mu se protiviti.

"A u Allaha je", tj. na Sudnjem danu **"nagrada velika"**. Imam Ahmed prenosi da je Ebu-Burejde rekao: (449) "Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao je hutbu kada su mu došli Hasan i Husejn, r.a., na kojima su bile crvene košulje. Išli su i posrtali, pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., side sa minbera, uze ih i stavi ispred sebe, a potom reče: 'Istinu je rekao Allah i Njegov Poslanik:

"Imanja vaša i djeca vaša samo su iskušenje"; vidio sam ovu dvojicu dječaka kako idu i posrću i nisam se mogao strpjeti, pa sam prekinuo svoj govor i prihvatio ih." Et-Taberani prenosi od Ebu-Malika el-Eš'arija da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (450) "Nije ti neprijatelj onaj koga ubiješ pa tako uspjeh postigneš, ili on tebe ubije, pa u Džennet udeš; nego ti može biti neprijatelj dijete koje ti je iz kičme izišlo, a potom najžešći ti je neprijatelj tvoja imovina koju posjeduješ."

"Zato se Allaha bojte koliko god možete", tj. svom svojom moći i trudom, kao što se navodi pouzdano predanje u oba Sahiha od Ebu - Hurejrea, r.a., da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: (451) "Kada vam nešto naredim, to izvršite koliko možete, a ono

što vam zabranim, toga se klonite." Seid ibn Džubejr, Ebul-Alije, Zejd ibn Eslem, Katade, Er-Rebi', Es-Suddi i Mukatil ibn Hajjan smatraju da ajet: **"Zato se Allaha bojte koliko god možete"**, derogirao ajet iz sure Ali-Imran:

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako Ga se treba bojati i umirite samo kao muslimani." (3:102) Kada je objavljen ovaj ajet, ljudima je postalo teško prakticirati vjeru, oni su ibadet činili dok im ne bi noge otekle i čela se izranjavala, te je Allah, dž.š., objavio olakšanje muslimanima: **"Zato se Allaha bojte koliko god možete"**, i na taj način je derogiran prvi ajet. **"I slušajte i pokoravajte se"**, tj. slijedite ono što vam Allah, dž.š., i Njegov Poslanik naređuju i ne udaljavajte se od toga ni desno ni lijevo, niti treba da iznosite svoje stavove ispred riječi Allaha i Njegova Poslanika. Ne napuštajte ono što vam je naređeno i ne činite ono od čega vas odvrćaju. **"I udjelujte za svoje dobro"**, tj. trošite od onoga čime vas je Allah opskrbio na bližnje, siromašne i potrebne. Činite dobro Allahovim stvorenjima, kao što je Allah, dž.š., učinio dobro vama, bit će vam ugodno na oba svijeta. A ako tako ne postupite, imetak će vam zlo donijeti i na ovom i na budućem svijetu.

"A oni koji budu sačuvani gramzljivosti i tvrdičluka, bit će ti koji će uspjeti." Ovaj je ajet komentiran u suri "El-Hašr" i navedeni su hadisi o značenju ovog ajeta, što je nepotrebno ponavljati,² a Allahu pripada hvala i dobročinstvo.

"Ako Allahu lijepo zajam date, On će vam ga uvećati i oprostiti će vam", tj. bez obzira koliko vi podijelili, Allah, dž.š., to će vam nadoknaditi; bez obzira koliko i šta udijelili, Allah će vas, dž.š., nagraditi i to Mu biva poput zajma, kao što se navodi u vjerodostojnom hadisu: (452) "Allah, Uzvišeni, doista, govori: 'Ko hoće dati zajam bez trpljenja, štete i osiromašenja.'" Stoga Uzvišeni kaže: **"On će vam ga uvećati"**, tj. umnogostručiti, **"i oprostiti će vam"**, tj. zbrisat će sa vas grijeha i, na osnovu toga, On kaže: **"A Allah je zahvalan"**, tj. za malo daje veliku nagradu, "i blag", tj. prelazi preko grijeha i ružnih postupaka.

"Poznavalac je nevidljivog i vidljivog svijeta, Silni i Mudri." Više puta ovaj je ajet komentiran.

**Kraj sažetka komentara
sure Et-Tegabun,
a Allahu pripada hvala i
dobročinstvo,
On daje zaštitu i na Njega se
oslanjamo!**

² Vidi 9. ajet sure El-Hašr, u ovom svesku.